BOEKENPOST
VOOR LEZERS EN LEESCLUBS!

Leesclubtips

Het diner
Herman Koch
Stichting CPNB
Gratis verkrijgbaar in de bibliotheek in november 2026 in het kader van de campagne *Heel Nederland Leest*.

Over het boek
In een chique restaurant komen twee ouderparen bijeen: Serge Lohman (die na de volgende verkiezingen waarschijnlijk minister-president zal worden) met zijn vrouw Babette en Claire met haar man Paul, de ik-verteller in de roman. Pas na enige tijd blijkt dat Paul de broer van Serge is.

De vier hebben in het restaurant afgesproken om te praten over hun respectievelijke zonen Rick en Michel. In een uitzending van *Opsporing verzocht* zijn beelden getoond van een slapende dakloze vrouw die belaagd werd door twee jongens en daarbij omkwam. De ouders hebben hun zonen herkend in de daders. Wat staat hen te doen?

Het verhaal van ik-verteller Paul schakelt tussen het verloop van de avond in het restaurant en een beschrijving van de voorafgaande periode, sinds de avond waarop Rick en Michel hun misdaad pleegden. Wat weten Paul en Claire van de gebeurtenissen? Hoever ga je als ouder om je kind te beschermen? Dit zijn de vragen die voor spanning zorgen in de roman, terwijl je je als lezer ook steeds meer gaat afvragen wat er eigenlijk aan de hand is met de man die het verhaal vertelt, Paul Lohman.

Over de auteur
Naar eigen zeggen heeft Herman Koch (1953) tot zijn dertigste maar wat gelanterfanterd: na een moeizame middelbareschooltijd had hij allerlei baantjes, studeerde een tijdje Russisch en geschiedenis en verbleef in Finland en Londen. In 1984 ging hij samen met Michiel Romeyn en Rik Zaal voor de VPRO het radioprogramma *Borát* maken. Een jaar later debuteerde hij als schrijver met de verhalenbundel *De voorbijganger*.

Bekendheid kreeg hij toen hij met Romeyn en Kees Prins voor de VPRO-televisie *Jiskefet* ging maken. Het programma was te zien van 1990 tot 2005. Een jaar voor de start van *Jiskefet* had Koch met *Red ons, Maria Montanelli* zijn eerste roman gepubliceerd. In de twintig jaar nadien publiceerde hij diverse romans en verhalenbundels, maar de echte doorbraak bij het grote publiek kwam in 2009 met *Het diner*, dat niet alleen nationaal maar ook internationaal veel aandacht kreeg, vijf keer werd verfilmd en ook werd bewerkt voor het toneel. In het voorjaar van 2026 verscheen de honderdste druk van de roman.

De romans die Koch sindsdien publiceerde (*Zomerhuis met zwembad* in 2011, *Geachte heer M.* in 2014 en *De greppel* in 2016) waren geheide bestsellers en het lag dan ook voor de hand dat hij ooit het Boekenweekgeschenk zou schrijven. Dat gebeurde in 2017 met de novelle *Makkelijk leven*. Nadien verschenen nog de romans *Finse dagen* (2020), *Een film met Sophia* (2021), *Het Koninklijk Huis* (2022), *Luchtplaats* (2024) en *De overbodigen* (2026) en het non-fictieboek *Ga je erover schrijven?* (2024).

De website van Herman Koch
https://www.amboanthos.nl/auteur/herman-koch/

SPOILER ALERT!
In het restant van deze tekst wordt ervan uitgegaan dat je Het diner *al hebt gelezen. Onderstreepte tekst is aanklikbaar en opent de betreffende website in een browser. Wie dit document heeft uitgeprint vindt bij ieder item ook de volledige url zodat deze ingetikt kan worden.*

De onbetrouwbare verteller
Wanneer een boek een ik-verteller heeft, zit je als lezer vast in het hoofd van de ik-figuur: je komt alleen te weten wat hij/zij je meedeelt. Er valt daarom wel wat te zeggen voor de gedachte dat iedere roman met een ik-verteller er per definitie een is met een onbetrouwbare verteller. Maar sommige onbetrouwbare vertellers zijn onbetrouwbaarder dan andere en in *Het diner* is iets bijzonders aan de hand. Paul Lohman is een ik-verteller die (al in de tweede zin) duidelijk maakt dat hij bepaalde zaken niet wil vertellen met het oog op de privacy. Dan gaat het om onbelangrijke zaken als de naam van het restaurant, maar gaandeweg blijkt dat hij voor de lezer in eerste instantie wezenlijke dingen achterhoudt.

Paul lijkt een goede, zorgzame vader. Hij houdt van zijn zoon, draagt zijn vrouw op handen en voelt zich door haar ook geliefd. Het beeld dat hij geeft van zijn broer Serge is wel voorstelbaar: dat is een materialistische en egocentrische man die gewend is dat direct aan zijn behoeften voldaan wordt en als politicus de schone schijn ophoudt. Het elitaire gedoe van Serge en Babette staat Paul (en Claire) tegen, zij eten liever spare-ribs met friet in het eetcafé dan in een restaurant waar de gerant met zijn pink wijzend naar de borden pretentieuze uitleg geeft over het eten.

Maar geleidelijk verandert als lezer je beeld van Paul. Hij blijkt al geruime tijd niet meer te werken als leraar, heeft driftaanvallen en is de rector van de school waarop zijn zoon zit al eens te lijf gegaan. En evenals Claire blijkt hij meer te weten over wat zich heeft afgespeeld op de avond dat Michel en Rick de dakloze vrouw belaagden. Uiteindelijk heb je aan het eind van de roman een heel ander beeld van de gebeurtenissen en lijkt de arrogante Serge de ouder met het meeste verantwoordelijkheidsgevoel.

Discussie en kritiek
Hoewel *Het diner* door veel recensenten lovend werd ontvangen, ontstond er na enige tijd fikse discussie over juist de onbetrouwbare verteller die Koch in het boek aan het woord laat. Recensente Marja Pruis in *De Groene Amsterdammer* en met name Arnold Heumakers in *NRC Handelsblad* stelden dat Koch in feite zijn boek onderuit haalt door van Paul iemand te maken die een psychische stoornis heeft en bovendien aan het slot van de roman te suggereren dat het om een erfelijke aandoening gaat, waardoor ook Michel zichzelf niet in de hand heeft.

Hierdoor is *Het diner* niet meer de actuele roman over (maatschappelijke) vraagstukken als zinloos geweld, ouderlijke verantwoordelijkheid, privacy en geheimen binnen het gezin die hij lijkt te zijn, aldus Heumakers: ‘Zonder erfelijke ziekte kan zich een heel scala van lastige vragen aandienen, met de vraag naar een eventuele afwijking als een van de mogelijkheden. Heeft het aan de opvoeding

gelegen? Is het huwelijk liefdeloos? Hadden we toch die andere school moeten kiezen? Is het wel mijn kind? Et cetera.'
Heumakers meende dat het boek door Pauls aandoening weinig discussiemogelijkheden meer bood. De vele reacties op zijn artikel (zelfs op televisie in *De Wereld Draait Door*) bewezen anders.

In Amerika verscheen in de vooraanstaande *New York Times* in eerste instantie een vernietigende recensie van *The Dinner*, waarin het boek bekritiseerd werd op morele gronden. Maar korte tijd later publiceerde dezelfde krant een recensie die aanzienlijk positiever was. Het boek stond toen al hoog in de bestsellerlijst van de krant, een zeldzaamheid voor een Nederlandse roman.

Discussietips
1. Wanneer of waardoor kreeg jij de indruk dat Paul een onbetrouwbare verteller is?

2. Hoe denk je over de hierboven weergegeven kritiek van Arnold Heumakers op het boek?

3. In een interview met het blad *Boek-delen* in 2011 zei Koch dat hij had geworsteld met de structuur van *Het diner*, de volgorde waarin de zaken verteld werden. Hoe heb jij die structuur als lezer ervaren, met name de afwisseling tussen de avond in het restaurant en de flashbacks?

4. In hetzelfde interview zegt Koch dat hij het jammer vindt als in boeken alle losse eindjes worden opgelost en hij graag wil dat lezers met vragen blijven zitten. In hoeverre was dat voor jou het geval bij dit boek?

5. Wat is de rol van de gerant met zijn wijzende pink? Wat suggereert het slotdeel 'Fooi'?

6. In de video's hieronder raden Inez en Thijs je het boek aan. De video van Floris is een stuk negatiever van toon. Wat zou jij over het boek zeggen als je een video van één minuut zou opnemen?

Op *LitLab* vind je meer discussievragen bij deze roman, met name rond aspecten als privacy, geheimen en ouderlijke verantwoordelijkheid.

Achtergronden

Video
1.Op de website Why I Love This Book geven Inez en Thijs hun oordeel over *Het diner*.
https://www.youtube.com/watch?v=B7Sre9feV_M
https://www.youtube.com/watch?v=5zzGLl66Da0&list=PL3AM2gH4lLMQ-vu95c0Ijt9_5HBN7RxAw&index=55

2.Op zijn YouTube-kanaal Floris Leest toont Floris zich heel kritisch over de roman.
https://www.youtube.com/watch?v=Kh6aXQ9Igro

3. Video uit de reeks *Vlogboek* waarin Jörgen Apperloo onder andere *Het diner* bespreekt (circa 5 minuten).
https://www.youtube.com/watch?v=k19ZHJBYXHw

Overige bronnen

1. Door Ronald Giphart samengesteld dossier over Herman Koch op NPO Focus, naar aanleiding van Kochs Boekenweekgeschenk in 2017.

2. Talrijke lezersrecensies van *Het diner* op Hebban.
https://www.hebban.nl/boek/het-diner-herman-koch

3. Pascal Klaassen herlas in 2017 *Het diner* en schreef een nieuwe bespreking naar aanleiding darvan op de website Rode Muur.
https://rodemuur.nl/herman-koch-het-diner-herlezen/

4. Uittreksel door Ton Anbeek van *Het diner* in het *Lexicon Literaire Werken* op de site van DBNL.
https://www.dbnl.org/tekst/anbe001lexi01_01/lvlw00334.php

5. Bekijk de trailer van de Nederlandse verfilming van *Het diner* (circa 2 minuten) en van de Amerikaanse (circa 2 minuten).
https://www.youtube.com/watch?v=z0Yq0_t2u48
https://www.youtube.com/watch?v=DZzcjIbd8O0

Samenstelling: Frank Hockx